

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-09-18

Diarienummer
PBN 2023-003232

Handläggare
Linus Wickman

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Del av Boländerna 5:3 och Brillinge 4:4

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

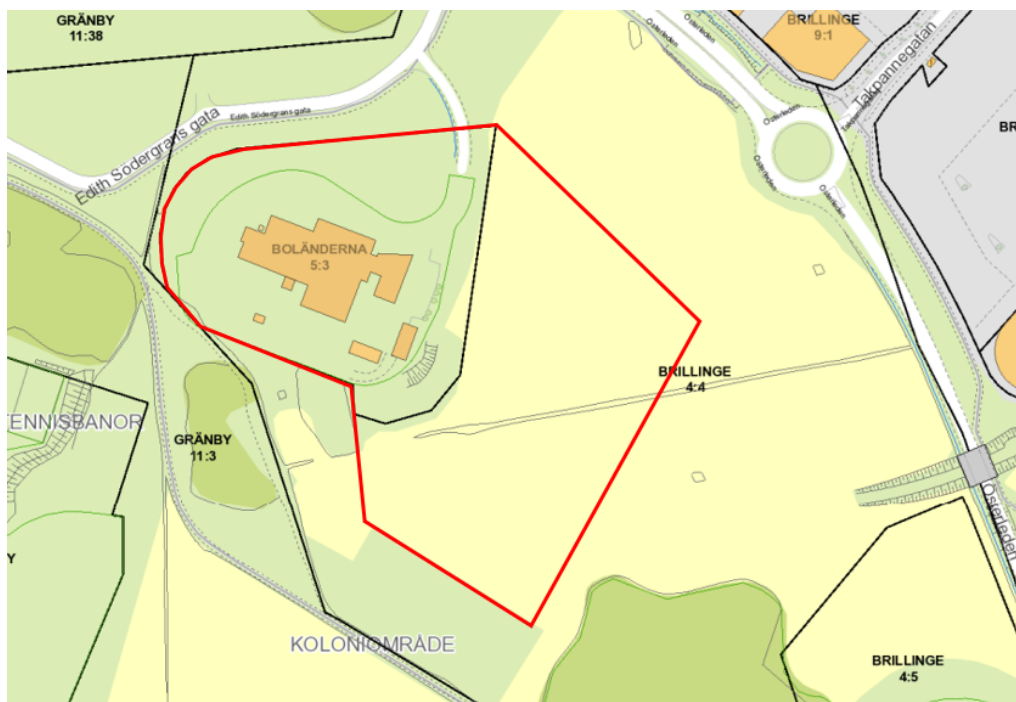
Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Detaljplan tas fram för att möjliggöra ett nytt vattenverk intill det befintliga vattenverket i Gränby. Bakgrunden är att det behövs ett nytt vattenverk för att bibehålla en robust, långsiktig och hållbar dricksvattenförsörjning. Även Uppsalas industriella produktion är i tillväxt, vilket leder till ett ökat behov av vatten oberoende av befolkningsutvecklingen. Förändringar i omvärlden ställer dessutom högre krav på flexibilitet i tekniker för vattenrening och en ökande grad av lagerhållning och självförsörjning.

Figur 1 Översiktsskarta som visar planområdets läge.

Figur 2 Kartbild som visar planområdets ungefärliga avgränsning

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Jordbruksmark/åkermark planeras omvandlas till teknisk anläggning

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Ja

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:²: Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Ja

Följande frågor lyftes som särskilt betydelsefulla i tidigare genomförd miljöbedömning enligt ovan: Nej

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser	Planerad nybyggnation påverkar/stör inte kringliggande miljöer mera än förändringar i landskapsbilden. Vid normal drift bullrar eller medför verksamheten inte några olägenheter till dess omgivning. Trafikmängden och transporter ökar något i jämförelse med dagens vattenverk, ökningen kan anses som försumbar.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Nej, detaljplanen försvårar inte genomförandet av andra eventuella planer in närområdet.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Enligt Uppsala kommuns översiktsplan förväntas befolkningen vara ca 300 000 personer år 2050. För att kunna möta samhällets förväntade behov av dricksvatten behöver Uppsala stad ett nytt vattenverk. Syftet med vattenverket är en del i att säkra dricksvattenförsörjningen för Uppsala stad fram till minst år 2050.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	En dagvattenutredning har tagits fram för att säkerställa att MKN för vatten inte påverkas negativt. Riksintressen påverkas inte.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Nej	
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Kommunal kulturmiljö U28, Vaksala socken
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Ja	Större delen av planområdet som ska exploateras ligger inom ett jordbruksblock. Fastigheten Boländerna 5:3 är planlagd för vattenverk. Berörd del av Brillinge 4:4 är planlagd för område för idrottsändamål.
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Nej	

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Gränby 2, naturvädesklass högt och högsta. Båda i närheten av planområdet.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Eventuellt	I närheten av planområdet har man, enligt artportalen, påträffat vattensalamandrar.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten .	Ja, planområdet är primärt av måttlig känslighet. Hög känslighet i en mindre del som inte ska bebyggas eller anläggas.	
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	Inom planområdet fanns en fornlämning (L2024:4734) som undersökts och grävts bort i samband med den arkeologiska utredningen som tagits fram parallellt med detaljplanen (Arkeologikonsult 2025). Den arkeologiska utredningen identifierade inte några övriga fornlämningar inom planområdet.
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Nej	

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?		Detaljplanen tar jordbruksmark i anspråk vilket kan medföra en viss negativ påverkan för gröna värden.	
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag. Marken är idag, till största del, redan ianspråktagen för det befitliga vattenverket.		
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?	Nej, inga kända kulturhistoriska värden berörs. Arkeologiska utredningar har gjorts och en påträffad fornlämning har undersökts och grävts bort.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?	Nordvästra Gränbyfältet präglas av de storskaliga och slutna sporthallarna samt de vidsträckta ytorna och parkeringsplatserna mellan dem. En utveckling av det befintliga vattenverket ska inte påverka landskapsbilden negativt.		
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Planområdet ligger inom låg eller måttlig känslighet (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt) men bedöms inte påverkas negativt.		
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?		Nej, en dagvattenutredning har tagits fram och visar en förbättring av föroreningsbelastningen utifrån föreslagna åtgärder. En ökad andele hårdgjorda ytor kommer öka föroreningsbelastningen på recipienten om inga åtgärder vidtas.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred	Nej det finns inga risker för människors hälsa eller miljön kopplat till säkerhetsaspekter.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark	Nej, ingen förorening har påträffats i området med risk att påverka människors hälsa eller miljö.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Detaljplanen omfattar en plan för industriområde men aktuell verksamhet förvarar inte kemikalier som innebär en risk för utsläpp.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion		Kanske, planområdet ligger cirka 250 meter ifrån farligt godsled där farligt gods transporteras.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.	Nej planområdet ligger inte i närhet till någon kraftledning eller annat elektromagnetisk fält.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)	Nej, detaljplanen möjliggör för et utveckling av befintligt vattenverk.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.	Nej, detaljplanen möjliggör för et utveckling av befintligt vattenverk.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Nej detaljplanen medför ingen risk kopplat till lukt.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?		Detaljplanen tar en mindre andel jordbruksmark i anspråk men är samtidigt en utveckling av befintligt vattenverk. Att bygga ett nytt på en annan plats skulle innebära ett större markanspråk.	

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Nej	Detaljplanens genomförande kan innebära negativa effekter för hushållning av mark då jordbruksmark tas i anspråk. Samtidigt är lokalisering väl vald då det är en utveckling av befintligt vattenverk samt att dricksvattenförsörjning är ett väsentligt samhällsintresse.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?		Bestående men vägs upp av ett annat väsentligt samhällsintresse.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej	
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	Nej, detaljplanen ligger i ett område som redan är ianspråktaget för blandade verksamheter.

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för Del av Boländerna 5:3 och Brillinge 4:4 inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan